

MỘT SỐ VẤN ĐỀ XUNG QUAN HỆ GIỮA TRUNG QUỐC VỚI MỘT SỐ NƯỚC CHÂU PHI VỀ DẦU LỬA

*Phạm Thanh Tú**

Hiện nay, Trung Quốc là nước tiêu thụ dầu mỏ lớn thứ hai thế giới, chỉ tính riêng năm 2004 nhu cầu dầu của nước này đã chiếm 31% nhu cầu của thế giới. Ước tính đến năm 2020, Trung Quốc sẽ phấn đấu để chỉ nhập 60% nhu cầu về năng lượng của mình từ các quốc gia khác, trong đó đáng chú ý là lục địa châu Phi. Trong bài viết này, chúng tôi muốn điểm qua thực trạng của mối quan hệ về dầu mỏ giữa Trung Quốc và một số quốc gia ở châu Phi, thông qua đó thấy được thực chất của mối quan hệ này và một số vấn đề đặt ra hiện nay, dự báo cho tương lai sắp tới.

I. THỰC TRẠNG QUAN HỆ GIỮA TRUNG QUỐC VỚI MỘT SỐ NƯỚC CHÂU PHI VỀ DẦU MỎ

Sau khi nhiều nước châu Phi thực hiện chính sách mở cửa và cải cách kinh tế vào thập niên 1990, ngoại thương Trung Quốc với châu Phi đã tăng trưởng rất nhanh, đạt 700% so với thời kỳ trước đó. Từ sau Diễn đàn Trung Quốc - Châu Phi lần thứ nhất tại Bắc Kinh năm 2000, hơn 40 thoả thuận đã được ký kết, tính đến cuối năm 2004 kim ngạch ngoại thương Trung Quốc - châu Phi tăng gấp đôi với trên 20 tỷ USD trong vòng 4 năm. Vào cuối năm 2005, Trung Quốc hy vọng trở thành đối tác ngoại thương quan trọng thứ ba với châu

Phi, sau Mỹ và Pháp. 674 doanh nghiệp nhà nước của Trung Quốc đã đầu tư vào châu Phi không chỉ trong các khu vực đang phát đạt như khai mỏ, nghề cá, gỗ quý và viễn thông, mà cả các ngành khác các nước phương Tây không để ý tới, thậm chí từ bỏ vì lợi nhuận thấp. Theo các nhà phân tích, có hai nhân tố chủ chốt tạo nên sự hấp dẫn các nhà đầu tư Trung Quốc ở châu Phi. Trước hết, đây là một lục địa giàu có tài nguyên thiên nhiên chất lượng cao cần thiết cho việc thúc đẩy nền kinh tế Trung Quốc đang đi lên. Thứ hai, đây thực sự là nơi Trung Quốc có thể thực hiện chiến lược bành trướng toàn cầu để cạnh tranh với Mỹ.

Việc Trung Quốc nhanh chóng nổi lên như là một lực lượng chính trị và kinh tế có ảnh hưởng lớn tại châu Phi đang đặt ra nhiều câu hỏi hóc búa liên quan tới an ninh cho châu lục này cũng như tương lai của người dân ở đây. Ảnh hưởng của Trung Quốc vào châu lục này đã tăng lên đáng kể trong nhiều năm qua do sự gia tăng nhu cầu về hàng hóa giá rẻ của Trung Quốc và nhu cầu đầu tư mạnh hơn vào cơ sở hạ tầng cho lĩnh vực năng lượng và giao thông vận tải của châu Phi. Quan hệ trong lĩnh vực dầu mỏ của Trung Quốc đối với một số quốc gia châu Phi tiêu biểu là như sau:

- Nigêria

Với một nền kinh tế phụ thuộc chủ yếu vào dầu mỏ (80% ngân sách quốc gia có

* Viện Nghiên cứu châu Phi và Trung Đông

được từ việc bán dầu mỏ), Nigêria là nhà sản xuất dầu mỏ lớn nhất châu Phi, đứng thứ 11 trên thế giới. Nước này là nhà cung cấp dầu mỏ chính của cả châu Âu và Mỹ. Tập sơn về dầu và khí số tháng 1 năm 2005 đã thống kê năm 2004 Nigêria sản xuất 2,5 triệu thùng dầu một ngày, hy vọng con số này sẽ tăng lên 3 triệu thùng/ngày trong năm 2006 và đạt 4 triệu thùng/ngày vào năm 2010. Tháng 11 năm 2004, Tập đoàn Funsho Kupolokum của Trung Quốc đã thông báo sẽ ký một thỏa thuận với Tập đoàn Dầu mỏ Quốc gia Nigêria (NNPC) nhằm phát triển hai lô trong khu vực Sat đồng thời tiến hành xây dựng một đường ống dẫn dầu và nhà máy lọc dầu. Tháng 12 năm 2004, tập đoàn dầu mỏ khổng lồ Trung Quốc Sinopec đã ký một thỏa thuận với NNPC để phát triển và tìm kiếm thêm hai lô mới vào năm 2005. Tháng 7 năm 2005, Trung Quốc và Nigêria ký một thỏa thuận bán dầu mỏ trị giá 800 triệu USD, theo đó hàng năm Nigêria sẽ cung cấp cho Trung Quốc 30.000 thùng dầu/ngày trong vòng 5 năm. Thêm nữa, Trung Quốc đã giành được giấy phép khai thác bốn lô dầu khác ở Nigêria. Ngoài ra, Trung Quốc còn sẵn lòng giúp đỡ Nigêria tư hữu hoá một nhà máy lọc dầu, một việc làm tốn không ít tiền của mà không ít các công ty phương Tây không bao giờ nghĩ đến.

- Xu Đãng

Năm 1993, đáp lại việc Mỹ chỉ trích chính phủ Xu Đãng ủng hộ cho chủ nghĩa khủng bố, Xu Đãng đã tăng cường quan hệ với Trung Quốc thông qua việc sử dụng nguồn thu nhập từ dầu mỏ để mua các bể chứa dầu, máy bay và súng. Quan hệ quân sự giữa hai quốc gia đã dần dần mở rộng sang các lĩnh vực kinh tế có liên quan, cụ thể là việc khai thác và sản xuất năng lượng, đặc biệt là dầu mỏ.

Lần đầu tiên Trung Quốc có mặt tại khu vực dầu mỏ chưa được khai thác Muglad ở miền Nam Xu Đãng 10 năm trước. Hiện Trung Quốc đang nhập khẩu 50% dầu mỏ từ khu vực này, 13 trong số 15 công ty nước ngoài quan trọng nhất đang hoạt động tại Xu Đãng là của Trung Quốc.

Tháng 8 năm 2005, Xu Đãng hy vọng sẽ tham gia vào việc xuất khẩu dầu từ khu vực Melut như là kết quả hợp tác với Petrodar, một nghiệp đoàn do công ty nhà nước của Trung Quốc Sinopec chi phối. Văn phòng của Bộ Năng lượng Xu Đãng đã ước tính lượng dầu dự trữ tại khu vực Melut khoảng 700 triệu thùng trong tổng trữ lượng lên tới 5 tỷ thùng. Petrodar đã giúp Xu Đãng xây nhà máy lọc dầu Khartoum, lại vừa đầu tư thêm 340 triệu USD để nâng cao năng lực cho nhà máy. Hiện nay, hơn 25% lượng dầu nhập khẩu của Trung Quốc là từ vịnh Ghinê và Xu Đãng.

Dự án xây dựng nhà máy điện Merone công suất 2500 megawatt dự kiến sẽ hoàn thành vào năm 2008 có sự góp sức rất lớn của công ty điện Harbin của Trung Quốc. Xu Đãng là một trong những đại diện điển hình cho việc làm thế nào để Trung Quốc có thể xâm nhập vào châu Phi, điều mà một nhà phân tích đã gọi "gói đầy đủ" (complete package) gồm tiền, các kinh nghiệm kỹ thuật và ảnh hưởng của các tổ chức như Hội đồng Bảo an Liên hiệp quốc để bảo vệ quê hương mình khỏi các hình phạt của quốc tế. Trung Quốc, cùng với Malaixia, đã thế chỗ các công ty phương Tây, biến Xu Đãng thành nhà xuất khẩu dầu thô thực thụ và khách hàng quan trọng nhất chính là Trung Quốc. Trung Quốc đã trở thành nhà đầu tư chính trong ngành công nghiệp dầu mỏ của Xu Đãng và các dự án giao thông, xây dựng cơ sở hạ tầng có liên quan. Sở dĩ Trung Quốc có thể như vậy là vì các công ty phương Tây, cụ

thể là các công ty của Mỹ và Canada đang có nguy cơ bị mua lại do cuộc nội chiến ở Xu Đẳng, gánh nặng của nạn khủng bố và việc không sử dụng lao động ở miền Nam ngay cả trong những công việc nặng nhọc ở Mỹ vùng sản xuất dầu mỏ.

- Angola

Năm 2001, khoảng 25% lượng dầu thô xuất khẩu của Angola được xuất sang Trung Quốc. Nếu như đa số dầu được bán tại châu Phi có liên quan tới các nhà đầu tư nước ngoài dựa trên thoả thuận phân chia sản phẩm (PSAs), hợp đồng thị trường hay các thoả thuận tài chính quốc tế, Trung Quốc lại đầu tư rộng khắp vào Angola thông qua các khoản nợ ưu đãi dành cho Luanda. Tháng 4 năm 2005, một thoả thuận cho vay ưu đãi khác đã được ký kết giữa hai quốc gia tương đương với 10.000 thùng dầu thô một ngày, trị giá 2 tỷ USD trong vòng 17 năm với lãi suất 1,5%.

- Gabông

Trong chuyến thăm của Chủ tịch kiêm Tổng Bí thư Đảng Cộng Sản Trung Quốc Hồ Cẩm Đào tới Gabông, một thoả thuận mới đã được công bố. Các doanh nghiệp nhà nước của Trung Quốc như Sinopec, Total Gabon và chính phủ Gabông đã ký nhiều thoả thuận nhằm đảm bảo một dòng chảy cố định cho dầu mỏ của Gabông.

- Nam Phi

Trung Quốc đã thắt chặt quan hệ với các nhà sản xuất dầu ở Nam Phi đặc biệt là sau chiến lược mới Á - Phi những năm gần đây. Nội dung của chiến lược Á - Phi là nhằm cải thiện các cơ hội ngoại thương và đầu tư giữa khu vực Nam Phi và các nước châu Á. Hiện nay, quan hệ ngoại thương và đầu tư song phương giữa Trung Quốc và Nam Phi còn rất nhỏ nhưng công nghệ mới trong lĩnh vực năng lượng và

dầu khí của tập đoàn Sasol đang mở ra sự phát triển mới trong quan hệ Nam Phi - Trung Quốc. Về mặt công nghệ, Trung Quốc đang chú ý tới cách thức hoá lỏng than đá giúp tìm dầu từ than đá. Tháng 8 năm 2005, Sasol - nhà sản xuất dầu từ than đá hàng đầu của Nam Phi - đã ký một dự định thư quốc tế điều tra về khả năng thành lập hai nhà máy hoá lỏng than đá tại châu Á - một ở Sơn Tây và một ở khu tự trị Ninh Hà - với trị giá 6 tỷ USD. Thống kê cho thấy Trung Quốc đã dự trữ được khoảng 1 nghìn tỷ tấn than đá.

- Một số quốc gia khác

Trung Quốc đang ngày càng thực sự trở thành đối tác quan trọng trong lĩnh vực dầu mỏ ở bờ biển miền Tây châu Phi, nơi có những nhà sản xuất dầu mỏ lớn nhất lục địa này. Tập đoàn xăng dầu quốc gia Trung Quốc (CNPC) hiện đang phát triển các dự án về dầu mỏ tại Sat. Các công ty dầu mỏ của Trung Quốc cũng đã ký các hợp đồng với các nhà sản xuất chủ chốt của Tây Phi như Nigiêria, Ghinê, Cộng hoà Côngô và Gabông. Các quốc gia khác như Ivory Coast, Môritani và Nigiê cũng được đánh giá là khu vực hợp tác trong tương lai với Bắc Kinh.

II. NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA VÀ TRIỂN VỌNG QUAN HỆ TRUNG QUỐC VỚI CÁC NƯỚC CHÂU PHI VỀ DẦU LỬA

1. Những vấn đề đặt ra

a. Phản ứng của các nước châu Phi trước sự xuất hiện của Trung Quốc

Với nhiều người châu Phi, triển vọng tăng cường hợp tác với Trung Quốc là một sự phát triển hấp dẫn chứa đựng trong nó rất nhiều cơ hội để tăng trưởng và thịnh vượng. Song nhiều người dân châu Phi có tuổi vẫn luôn nhớ thời kỳ què hương họ bị người phương Tây khai thác, không trao

quyền hợp pháp cho dân địa phương, đem lại bao đau khổ thậm chí vẫn còn tồn tại cho đến ngày nay. Vậy liệu Trung Quốc, với chiến lược toàn cầu và phát triển kinh tế, sẽ hành động có tính xây dựng cho châu Phi, tránh vấp phải những lỗi lầm mà những người phương Tây đã làm trước đó hay không? Các báo cáo gần đây của các nước miền Nam châu Phi đã lưu ý rằng, trong chiến lược hướng tới châu Phi, Trung Quốc đã tăng cường tham gia vào kinh tế và chính trị các nước ở khu vực này, đặc biệt là Angola và Nam Phi – hai quốc gia được Bắc Kinh đánh giá là nguồn thích hợp để đáp ứng phần nào nhu cầu mở rộng các sản phẩm năng lượng của Trung Quốc. Ông Jakkie Cilliers của Viện nghiên cứu an ninh (ISS) tại Nam Phi nhận định, Trung Quốc dường như cho vay nợ hơn là tặng cho các nước châu Phi, điều này sẽ đẩy các công ty Trung Quốc lên hàng đầu trong quá trình tham gia vào khu vực dầu mỏ của châu Phi trong thập kỷ tới. Angola và các quốc gia châu Phi khác rất hoan nghênh các khoản vay không có điều kiện chính trị đi kèm của Trung Quốc.

Một số nhà phân tích cho rằng, sự tham gia của Trung Quốc vào lĩnh vực năng lượng của Xu Đăng không phải là không có giá. Theo bản báo cáo về quyền con người năm 2003 kiểm tra về việc quyền con người bị lạm dụng của công ty điều hành xăng dầu Greater Nile (GNPOC) cho thấy, phần lớn các công ty của Trung Quốc trong ngành năng lượng đã không thuê các lao động người miền Nam Xu Đăng (không theo đạo Hồi), ngay cả với những việc đơn giản. Thay vào đó, họ thuê lao động người Trung Quốc và miền Bắc Xu Đăng (theo đạo Hồi). Thêm nữa, các công trình xây dựng còn bắt những người dân bản địa phải rời bỏ đất của họ, thế chỗ là

các cơ sở hạ tầng cần thiết cho việc phát triển ngành dầu mỏ.

Đầu tháng 4 năm 2005, phản ứng trước nạn diệt chủng đang tiếp diễn tại khu vực Daphua, Trung Quốc đã ủng hộ cho chính phủ Xu Đăng thông qua từ bỏ PetroChina, một công ty con của của công ty dầu tự nhiên Trung Quốc (CNPC) và là đối tác hàng đầu của chính phủ Xu Đăng. Trước đó, CNPC bị chỉ trích là đã sử dụng các đường dầu mỏ và đường băng để chỉ đạo các cuộc tấn công bằng bom vào miền Nam Xu Đăng, đồng loã với tội diệt chủng. Trong khi đó, Trung Quốc đã ngăn chặn thành công việc Hội đồng Bảo an Liên hiệp quốc đưa ra các hình phạt tối cao hay các biện pháp có tính để phòng khác với vấn đề diệt chủng chưa rõ ràng và các tội ác chống lại con người tại khu vực Daphua của nước này.

Tại Angola, khi Quỹ Tiền tệ Quốc tế (IMF) và các nước phương Tây đang thúc ép nước này cải thiện sự minh bạch trong lĩnh vực dầu mỏ và thực hiện một số cải cách khác trước khi Hội nghị các nhà đầu tư khai mạc, nhưng tính đến nay nước này đã không có được những thay đổi rõ rệt. Một số nhà phân tích cho rằng Angola có vẻ ít quan tâm tới hội nghị này và các khoản cho vay của Trung Quốc được đánh giá là có những ảnh hưởng nhất định. Đại sứ của Angola tại Nam Phi cho biết, việc thanh lọc hóa các điều kiện cho hội nghị là “không cần thiết”. Ông còn nói thêm rằng “các điều kiện về chính trị” cần phải được bình thường hóa trước khi chính phủ có thể quan tâm hơn tới các vấn đề thanh lọc về tài chính. Angola tiêu biểu cho việc làm thế nào Trung Quốc có thể cùng lúc góp tài sản của mình và hiện diện tại đây. Để giành được quyền làm nhà thầu cho dự án khai phá một lô, Trung Quốc đã đề nghị cho Angola vay một khoản nợ ưu đãi trị

giá 2 triệu USD như là một phần trong gói hỗ trợ dài hạn của nước này.

b. Dấu hiệu về cuộc chiến nguồn cung cấp dầu mỏ trên thế giới

Sự tranh giành về dầu mỏ và khí tự nhiên dự trữ của châu Phi mặc dù còn trong giai đoạn đầu nhưng đã rất sôi động. Các công ty của Mỹ, châu Âu và châu Á đã tập trung tại Angiêri, Libi, Nigiêria, Angôla, Ai Cập và Xu Đãng trong mấy tháng gần đây. Các chuyên gia phân tích hàng đầu về dầu mỏ đã cảnh báo về mâu thuẫn đang gia tăng giữa các nước phương Tây và các nước châu Á khi họ cố gắng vượt qua nhau nắm giữ các nguồn Hyđrôcacbon quan trọng. Các dự báo này chủ yếu dựa trên hy vọng Trung Quốc sẽ trở thành người chơi chính trên các khu vực dầu và khí của lục địa này. Với việc tăng trưởng kinh tế nhanh của Trung Quốc và nhu cầu về năng lượng tăng với tốc độ hai con số, Tây Phi, Libi, Xu Đãng và cả Nam Phi đã trở thành những khu vực chiến lược mà Bắc Kinh đang nhắm tới trong chiến dịch toàn cầu về dầu thô, khí thiên nhiên, các sản phẩm tinh chế và xăng. Trong báo cáo gần đây của Bộ Năng lượng Mỹ tháng 7 năm 2004, Trung Quốc là nước tiêu thụ các sản phẩm xăng dầu lớn thứ hai thế giới. Quốc gia này chỉ đứng sau Mỹ với tổng nhu cầu là 5,56 triệu thùng/ngày, dự kiến nhu cầu này sẽ đạt 12,8 triệu thùng/ngày vào năm 2025, trong đó nhập khẩu 9,4 triệu thùng/ngày, điều này đang gây ảnh hưởng rõ rệt tới động thái dầu mỏ của thế giới. Trong bối cảnh nhu cầu dầu thế giới tăng 40% trong vòng 4 năm qua, nhu cầu dầu mỏ của Trung Quốc hẳn là một nhân tố chủ chốt không thể bỏ qua.

2. Triển vọng

Đối với Trung Quốc

Chính phủ các nước phương Tây, các nhà phân tích an ninh và các nhà tạo lập chính sách năng lượng cho chiến lược vùng đang lo lắng về mối liên kết đang dậm chồi về năng lượng giữa Bắc Kinh và nhiều quốc gia ở châu Phi. Ngoại thương giữa Trung Quốc và châu Phi đã tăng gần 50% năm 2004 so với 2003, lớn hơn hẳn sự tăng trưởng về ngoại thương của Trung Quốc với bất cứ khu vực nào trên thế giới trong cùng thời gian đó. Nhu cầu lớn chưa từng có về các nguồn tài nguyên đang ảnh hưởng đến chính sách đối ngoại của Trung Quốc. Một nền kinh tế trong đó thị trường nội địa phát triển nhanh, đô thị hoá nhanh, tỷ trọng hàng hoá chế biến trong danh mục hàng hoá xuất khẩu tăng nhanh và sự háo hức sở hữu ô tô của người dân đã làm tăng lượng cầu về dầu mỏ và khí tự nhiên, các nguyên liệu cho công nghiệp và xây dựng, nguồn vốn và kỹ thuật của nước ngoài. Nếu như 20 năm trước, Trung Quốc là nhà xuất khẩu dầu lớn nhất Đông Á thì nay lại là nước nhập khẩu dầu lớn thứ hai thế giới. Mặc cho lời kêu gọi của Chủ tịch Ôn Gia Bảo và các nhà chính trị khác trong việc cắt giảm việc tiêu thụ năng lượng và các tài nguyên khác, tình hình cũng không mấy khả quan.

Thời báo Luân Đôn mới đây đã có ý kiến lo sợ rằng khi hợp tác với Trung Quốc, các chính phủ châu Phi sẽ tham nhũng nhiều hơn. Việc Trung Quốc trả trước một số tiền lớn cho đặt cọc hay nợ phát triển cơ sở hạ tầng khiến người ta khó có thể đảm bảo thu nhập từ dầu mỏ sẽ làm lợi cho người dân của chính những nước sản xuất ra chúng. Tuy nhiên, cũng không thiếu những ý kiến đồng tình. Gal Luft của IAGS cho biết ông tin “con đường của Trung Quốc là làm kinh doanh”, ngành công nghiệp dầu mỏ có thể đặt ra tiến độ nhằm chống lại nạn tham nhũng

và cho những người dân châu Phi bình thường được hưởng lợi. Trong một cuộc phỏng vấn mới đây, thứ trưởng Bộ ngoại giao Hà Văn Bình của Trung Quốc tuyên bố, Trung Quốc sẽ theo đuổi lợi ích từ dầu mỏ tại châu Phi mà không có một sự cấm đoán hay liên quan nào về chính trị, nước này đang cố gắng “tách rời hoạt động kinh doanh và chính trị”.

- Đối với các nước châu Phi

Từ thực trạng hợp tác như đã đề cập ở trên, tương lai sắp tới của lục địa châu Phi phụ thuộc vào sự kết hợp giữa năng lực nội sinh và hợp tác quốc tế. Để có thể phát triển bền vững trong tương lai, các quốc gia châu Phi nên chú ý tới một số vấn đề sau:

- Tăng cường hợp tác khu vực và quốc tế: Việc tăng cường hợp tác với các tổ chức quốc tế (IMF, WB, Liên hiệp quốc) và các tổ chức khu vực (như AU, NEPAD) cùng các quốc gia trên thế giới sẽ giúp tăng cơ hội phát triển, khắc phục dần những điểm yếu của mỗi nước, hỗ trợ nhau phát triển. Các nước châu Phi nên tạo ra một sân chơi chung, bình đẳng với một số quy tắc và mục tiêu chung cho tất cả các nước tham gia, cùng nhau thiết lập sự ổn định và dân chủ cho châu lục. Các hợp đồng hợp tác song phương, đa phương cùng có lợi để khai thác dầu mỏ và khí đốt sẽ giúp các nước tận dụng được những điểm mạnh của từng quốc gia, tránh sự áp đặt trong quan hệ kinh tế xen lẫn với chính trị, giải quyết dần những mâu thuẫn còn tồn tại.

- Xây dựng các chiến lược phát triển dài hạn về tài nguyên thiên nhiên (đặc biệt là với dầu mỏ) và nguồn nhân lực nhằm cân đối giữa việc nhanh chóng khai thác được tài nguyên và nhu cầu cho tương lai. Việc xây dựng các nhà máy và hệ thống lọc dầu để cung cấp sản phẩm tinh cho thế giới sẽ đem lại lợi nhuận cao hơn hẳn so với việc

xuất khẩu sản phẩm thô. Để có thể bắt kịp với sự phát triển này, nguồn nhân lực có trình độ chuyên môn và quản lý cũng rất cần thiết, giảm dần sự phụ thuộc vào các quốc gia khác.

- Hình thành bộ máy quản lý có năng lực, làm việc hiệu quả, tự giải quyết những vấn đề còn tồn tại trong nội bộ đất nước và không để các nước khác can thiệp vào.

Tài liệu tham khảo:

1. Onyebuchi Ezigbo, “Nigeria-China Sign \$800 Million Crude Oil Sale Agreement, This Day (Lagos), July 11, 2005. One the web at <http://allafrica.com/stories/printable/200507111391.html>. Dianna Games, “Chinese the New Imperialists in Africa, Business Day (Johannesburg) February 21, 2005. On the web at <http://allafrica.com/stories/printable/200502210104.html>)
2. Cheryl Igiri and Princeton N. Lyman, *Giving Meaning to Never Again: Seeking an Effective Response to the Darfur Crisis and Beyond*, Council on Foreign Relations Special Report, No. 5, September 2004, pp. 15-17.
3. *Angola: Donors' Conference Likely to be Delayed Over Oil Accounts*, Southscan (London), NEWS, June 30, 2005, posted to the web, July 6, 2005. <http://allafrica.com/stories/printable/2005070671.html>)
4. Howard French, *China in Africa: All Trade and No Political Baggage*, New York Times, August 8, 2004.
5. *Foreign Affairs*, September/October 2005
6. BAOBAB Connections.Org
7. *Bottom of the Barrel : Africa's Oil Boom and the poor*, Catholicrelief.org.
8. *Oil-Backed Loan will Finance Recovery Projects*, Integrated Regional Information Networks, 21 February 2005
9. *China's Global Hunt for Energy* David Zweig and Bi Jianhai

